

se je željno ozirala po mimohitečih vozovih. Slednjič je vselej obstala, ko se je kateri približal. A nobeden se ni ustavil. Ko pa je vzela iz roba dva dinarja in jih pokazala prvemu vozniku, je ta ustavil voz in jo zapeljal do Ptuja. Od tod pa je šla spet poldrugo uro peš. V mraku je prispela domov. Čeprav je bila utrujena in so jo bolele noge, vendar se je ves čas smehljala: O, sedaj pa si bo kupila knjige in

zvezke, čitala, pisala in risala bo, kolikor bo hotela!

Res, Lizika ima sedaj knjige in zvezke. Uči se še bolje ko nekdam. Zadnjič je opisala svojo prvo pot z lukom v svet. Učitelj jo je pohvalil in prečital njen spis vsemu razredu. Otroci so se čudili in poslušali z odprtimi usti, Lizika pa je delala načrte, kdaj in kako bo šla z drugo vrečo, da si bo lahko kupila še čevlje za zimo.

Spuščanje zmajev

Sedanji jesenski čas je za to zanimivo in poučno igro najbolj pripraven! Kako si napravite zmaja, kako ga poslikate in opremite z vsemi potrebnimi pritlikljinami, da se bo dvignil visoko v zrak, smo opisali že v »Zvončku« l. 1930/31 na str. 4. Poglejte si ta članek, dobili boste vsa potrebna navodila in pojasnila!

Spuščanje zmajev je že prastara igra in ima svojo dolgo in staro zgodovino. V vseh časih in povsod na svetu je zmaj bil, je in bo ostal vedno največje veselje otrok, pa tudi odraslih. Nastal je skoraj gotovo na Kitajskem, kjer je že, odkar poznajo pisane vire, priljubljena mladinska igrača. Tudi na malajskih otokih v Tihem morju so že spuščali domačini zmaje v zračne višave takrat, ko so prispele prve ladje evropskih raziskovalcev in učenjakov med njihovo otočje. Stari rimski pisatelj pripoveduje, da je bil učenjak Arhitas iz Torenta, Platonov sodobnik, prvi, ki je napravil zmaja. Veliko začudenje in zanimanje je vzbudil pri svojih rojaki, ko je spustil prvič v zrak čudno prikazen na nevidni vrvc. Njegov zmaj je imel obliko deltoida (pravokotnika s poševnimi stranicami) z dvema v obliki križa pritrjenima palicama, prevlečen pa je bil z belim platnom. Prava domovina zmaja je, kakor smo že omenili, Kitajska, ki je tudi obnem dežela, kjer je igra z zmaji najbolj razširjena. Tam so poznali zmaje že v 5. stoletju pred Kristom.

Najprej so jih gotovo rabili v vojni za signalne svrhe. Proti koncu 17. stoletja smo jih pa dobili od njih v Evropo, kjer smo že popolnoma pozabili na poskuse, ki jih je svoj čas delal z zmaji že omenjeni učenjak Arhitas iz Torenta. Na Kitajskem je bil zmaj vedno priljubljen, zato tudi dosežejo zmaji v tej deželi največjo dovršenost v izdelavi.

Ob izvestnih praznikih plavajo na Kitajskem po zraku celi roji vsakovrstnih zmajev, pisanih in enobarvnih. Največji teh praznikov je praznik »visokega poleta«, ki ga praznujejo deveti dan devetega meseca v letu. Na gričih v okolici mesta Fučova se zbere na ta praznik zmajev na tisoče in tisoče ljudi, ki ali spuščajo zmaje v zrak ali pa samo občudujejo čudovito lepe prizore v zraku. Kitajci znajo izdelovati zmaje na mojsterski način, so pa tudi izredno spretni mojstri v tehniki zmajev, v spuščanju in vodstvu teh ogromnih papirnatih ptičev. Že od najstarejših časov jim dajejo najrazličnejše simbolične oblike, ki so v tesni zvezi z njihovimi preprostimi, toda lepimi pravljicami in verskimi pripovedkami. Slavni in dobrodelni bogovi ali pravljični junaki, bajeslovna bitja, lepe žene in mogočni čarovniki pošastnih obrazov so običajno podobe teh papirnatih zmajev, katerim pripisujejo dober ali slab pomen. Žabe, kače, ribe, zmaji, blesteče muhe, metulji, netopirji, ogromne stonoge — vse te in take živali in mrčes vidimo v pisanem svetu zmajev. Posebno so priljubljeni na Kitajskem zmaji z godbo, ki imajo bambusovo ogrodje speto s svilenimi nitmi,

ob katerih povzroča veter, ker so zelo močno napete, čudovito lepe in glasne zvoke. Že v davnih časih je spuščal nekí kitajski vojskovodja, tako pripovedujejo stare knjige, v zrak take muzikalne zmaje, ki so imeli še to posebnost, da so bile na njih obešene prižgane svetilke in lampijončki, ki so strahotni učinek zvečer še povečale. Taki zmaji so potem leteli preko sovražnikovega taborišča in čudni glasovi teh letečih pošasti so vzbujali velik strah med sovražniki, ki so izstrelili vse svoje puščice na zračnega sovražnika.

Prav pogosto uporabljajo zmaje v kitajskih gledališčih, da prikazujejo z njimi grozovite pošasti iz starih legend in fantastičnih pripovedk. Včasih napravijo zmaja v orjaški, nadnaravni velikosti: tako na primer napravijo stonogo, ki meri od glave do repa 15 metrov in se lahko zloži kakor meh. S tako zvanimi vojnimi zmaji uprizarjajo cele bitke v zraku. Ti zmaji so zelo veliki; narejeni so v obliki velikih križev in imajo na koncih ostre konice. V zrak jih spuščajo na svilenih vrvcah, ki so jih bili preje namočili v ribjem kleju, v nekem izdelku iz stolčnega stekla in porcelana. Če se vrvce križajo, je naenkrat pet ali šest zmajev v boju med seboj in gledalci z napetostjo, kakor pri nogometni tekmi, čaka izida in sklepajo pri tem visoke stave.

Po stari kitajski ljudski veri nosijo zmaji tudi želje zemljanov k bogovom. Te želje napišejo na papir. Štirinajsti dan prvega meseca v letu pošljejo z zmaji v zrak vse nesreče, ki bi jih tisto leto lahko prineslo. Zmaje so baje uporabljali tudi za prenos

ljudi, saj je v enem zletel na vrh gradu Nagaja slovití kitajski ropar Išikava, da je tam ukradel čudovito zlato ribico.

Kitajska bratec in sestra

Deček s priljubljenim zmojem, deklica pa z loparjem za žogo

Znano je tudi, da je slavni fizik Benjamin Franklin, izumitelj strelovođa, uporabljal zmaje ob nevihtah v tehnične svrhe, da je z njimi lovil zračno elektriko iz oblakov.

T i l e n E p i c h

Na dvoru bolnega leva

Razneslo se je, da je lev na smrt bolan, in kar naprej, od jutra do večera vršelo v tajništvu njegovega je dvora. Prišli zastopniki vsega živalskega so zbora, da čuli bi, kako njih kralj umira in videli, kako bo pokopan. Vsevprek letela so vprašanja, kako mu je, in ali vročina še narašča ali kaj popušča.

A sit hinavskega nadlegovanja, razglasil tajnik je ukaz:

— Odleglo mu je, ni še prišel čas;

tako njegov zdravnik trdi.

Izginite, odkoder ste prišli! —

O, da ste videli, kako so zazijali!

Poniglavi, brez krika in brez hrušča so razbežali se na vse strani.

Samo hijene so ostale,

ker so se bale,

da ne preslišale bi zadnjega vzdihljaja, saj druga drugi ni privoščila grizljaja!